

Maakunnallisen nuorisotyön perussuunnitelma
Etelä-Karjala
2020–2023

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	3
2	MAAKUNNALLINEN NUORISOTYÖ ETELÄ-KARJALASSA.....	4
2.2	Arvot	4
2.3	Tavoitteet	5
2.4	Maakunnallisen nuorisotyön koordinointi.....	5
3	TYÖMUODOT JA TYÖMENETELMÄT	6
3.1	Yhteisöllinen nuorisotyö.....	6
3.1.1	Nuorisotilatyö.....	8
3.1.2	Koulunuorisotyö.....	9
3.2	Kohdennettu nuorisotyö	10
3.2.1	Ohjaamotoiminta	11
3.2.2	Etsivä nuorisotyö.....	11
3.3	Yhteiskunnallinen nuorisotyö.....	12
	LÄHTEET	14

1 JOHDANTO

Maakunnallisen nuorisotyön perussuunnitelman työstäminen Etelä-Karjalaan aloitettiin syksyllä 2019 kun maakunnan yhteisen, Oikeesti Oikeella Asialla – kehittämishankkeen toinen toimintakausi käynnistyi. Hankkeen ensimmäisen toimintakauden aikana kuntakierroksilla nousi esille toive nuorisotyön omasta, maakunnallisesta NUPSista. Tämän perussuunnitelman avulla on mahdollista perustella työn painopisteitä ja resurssointia kunnissa sekä selkeyttää koko maakunnan tasolla nuorisotyön sisältöä ja tavoitteita. Tarkoituksena oli siis laatia yhteinen näkemys maakunnallisesta nuorisotyöstä antamalla kuitenkin alueen kunnille ja kaupungeille mahdollisuuden toteuttaa nuorisotyötä omien resurssiensa ja mahdollisesti jo ennalta määriteltujen toimintastrategioiden pohjalta.

Hankkeen osallistujakunnat osallistuivat kaikki suunnittelutyöhön ja perussuunnitelmaa kirjoitettiin Lappeenrannan kaupungin nuorisotyön perussuunnitelmaa (NUPS) hyödyntäen, joka oli valmistunut tammikuussa 2019. Maakunnallisen nuorisotyön perussuunnitelma määrittelee maakunnassa toteutettavan nuorisotyön arvopohjan, päämäärät sekä käytössä olevat työmuodot, niiden tavoitteet ja arviointimenetelmät. Kun kuntien nuorisotyön palvelut yhdenmukaistuvat yhteisen NUPSin myötä, niin se turvaa alueellista yhdenvertaisuutta nuorisopalveluiden osalta Etelä-Karjalassa. Etelä-Karjalan nuorisolla on jatkossa mahdollisuus entistä tasavertaisempaan nuorisotyöhön riippumatta asuinkunnasta vaikka kunnat tulisivat jatkossakin päättämään omista resursseistaan ja panostuksestaan nuorisotyöhön. Maakunnallisen nuorisotyön perussuunnitelman myötä nuorisotyön sekä muun palvelujärjestelmän osalta voidaan yhä paremmin tehdä yhteistyötä, jonka avulla tuetaan nuorten kasvua, itsenäistymistä, kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Hankkeen ja sen tulosten avulla maakuntaan on luotu kaiken kaikkiaan vahvempi pohja yhteisöllisyyden rakentumiselle sekä monialaiselle yhteistyölle.

Oikeesti Oikeella Asialla -hankkeessa olivat mukana Etelä-Karjalan kunnista Parikkala, Ruokolahti, Rautjärvi, Imatra, Luumäki, Lemi, Taipalsaari ja Lappeenranta. Hanketta toteutettiin ajalla 1.10.2018–30.9.2020 ja sen rahoittajina toimivat Etelä-Suomen aluehallintovirasto sekä osallistujakunnat.

2 MAAKUNNALLINEN NUORISOTYÖ ETELÄ-KARJALASSA

Nuorisolain mukaan nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa. (Nuorisoasioihin liittyvät linjaukset ja kehittäminen, 2019) Nuorisotyön eri työmuotojen ja -menetelmien soveltaminen on kunnissa, järjestöissä ja seurakunnissa monipuolista ja vaihtelevaa. (Nöjd, 2015, 6) Etelä-Karjalassa on pitkä traditio nuorisoalan yhteistyöstä kuntien välillä ja kuntien yhteinen näkemys on ollut, että toimintaa tulee kehittää koko ajan ja pysyä näin ajan tasalla alati muuttuvassa toimintaympäristössä. Ennen kaikkea alueen kuntien tulee tehdä vielä enemmän yhteistyötä tulevaisuudessa nuorisotyön osalta resurssien ollessa hyvin rajalliset. Tämän johdosta maakunnallinen nuorisotyön perussuunnitelma nähtiin erittäin tärkeänä, jotta maakuntaan saadaan määriteltyä yhtenäisempi palvelurakenne ja turvattua aiempaa paremmin nuorten alueellista yhdenvertaisuutta nuorisopalveluiden osalta Etelä-Karjalassa.

Usein puhuttaessa suomalaisesta nuorisotyöstä, puhutaan samanaikaisesti niin järjestöjen, seurakuntien kuin kuntien tekemästä nuorisotyöstä, vaikka eri toimijoiden työt eroavatkin paljolti toisistaan. Etelä-Karjalan maakunnallisen nuorisotyön perussuunnitelman tarkoitus on linjata alueen kuntien ja kaupunkien nuorisopalvelujen tekemää työtä ajalla 2020–2023. Kyseessä on siis yksittäisen tulosalueen nuorisotyön perussuunnitelma, eikä koko maakunnan eri toimijoita koskevat nuorisopoliittinen strategia.

Lappeenranta toteutti oman NUPS -prosessinsa vuosina 2016–2018, joka taas pohjasi aiemmin Kokkolassa toteutettuun NUPS -työskentelyyn. Kokkolan prosessia johtivat Tomi Kiilakoski, Viljami Kinnunen ja Ronnie Djupsund. Lappeenrannan NUPS -prosessi toteutettiin aikanaan koko työyhteisön kanssa ja siihen käytettiin yhteensä noin 10 kokonaista työpäivää. Maakunnallisen nuorisotyön perussuunnitelman kirjoitustyön alkaessa kuntien kanssa todettiin yhteisesti, että työtä on hyvä pohjata Lappeenrannan omaan perussuunnitelmaan ja kirjoittaa siitä kevyempi, muokattu versio, joka sopii kaikkien kuntien nuorisotyön toimintoihin.

Suunnittelu- ja kirjoitustyötä on ohjannut koko maakunnan nuorisotyön henkilöstön kanssa pidetyt kokoukset ja ryhmätapaamiset, joiden avulla on pystytty määrittelemään maakunnallisen nuorisotyön perussuunnitelman sisältöä. Etelä-Karjalassa nuorisotyötä tehdään pohjautuen nuorisolakiin sekä huomioiden myös valtion nuorisopoliittisen ohjelman linjaukset vuosille 2020–2023. Maakunnallisella nuorisotyöllä toteutetaan myös Etelä-Karjalan alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa vuosille 2019–2020, jonka toisena päätavoitteena on asiakaslähtöinen palvelujärjestelmä. Tähän nuorisotyö pyrkii vahvistamalla ennalta ehkäiseviä palveluita Etelä-Karjalan alueella. Maakunnallisella NUPSilla halutaan taas vastata niin valtakunnallisiin kuin maakunnallisiin linjauksiin ja varmistaa, että nuorisotyötä toteutetaan maakunnassa pyrkien niiden asettamiin tavoitteisiin.

2.2 Arvot

Etelä-Karjalassa osassa kuntia nuorisotyölle oli määritelty jo ennen hanketta omat arvonsa tai kunnan nuorisotyö noudattaa mahdollisia kunnanstrategiassa määriteltyjä yleisiä arvoja.

Kuitenkin perussuunnitelmaa ja sen sisältöä suunniteltaessa todettiin, että olisi hyvä jos maakunnallista nuorisotyötä ohjaisi niiden lisäksi myös yhteiset arvot joiden pohjalta kuntarajat ylittävää työtä toteutetaan. Arvot määriteltiin yhdessä kaikkien kuntien kanssa joulukuussa 2019 ja ne ovat:

- osallistumisen vapaaehtoisuus
- ammatillisuus
- yhdenvertaisuus
- ystävällisyys
- nuorisolähtöisyys
- osallisuus
- luottamus
- kunnioitus

2.3 Tavoitteet

Yhtä tärkeänä arvojen kanssa nähtiin toimijoiden kesken tavoitteet, joihin maakunnallisella nuorisotyöllä Etelä-Karjalassa pyritään. Tavoitteet määriteltiin samassa tilaisuudessa maakunnallisen nuorisotyön arvojen kanssa ja ne ovat:

- Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen
- Yksilöllisen kasvun tukeminen
- Sosiaalinen vahvistaminen
- Nuori tuntee itsensä aidosti kohdatuksi
- Osallisuus ja yhteisöllisyys

2.4 Maakunnallisen nuorisotyön koordinointi

Oikeesti Oikeella Asialla -hankkeen myötä Etelä-Karjalassa aloitti syksyllä 2018 määräaikainen maakunnallisen nuorisotyön koordinaattori. Koordinaattorin toiminta-alueena on koko Etelä-Karjala. Maakunnallisen nuorisotyön koordinaattorin työtehtäviin kuuluu muun muassa maakunnallisen perussuunnitelman kirjoittaminen ja päivittäminen, maakunnallisten auditointien ja verkostojen toiminnan koordinointi sekä maakunnallisten tapaamisten sekä koulutuskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen. Maakunnallisen nuorisotyön koordinaattori auttaa luomaan pohjaa monialaiselle yhteistyölle ja on näin ollen osaltaan mukana kehittämässä maakunnallista nuorisotyötä.

3 TYÖMUODOT JA TYÖMENETELMÄT

Etelä-Karjalassa nuorisotyön perussuunnitelmaa kirjoitettaessa maakunnalliselle nuorisotyölle määriteltiin kolme työmuotoa, joiden alla toteutetaan useita erilaisia työmenetelmiä. Taustalla vaikuttavana, perussuunnitelmaa ohjaavana tekijänä toimii ajatus, jonka mukaan nuorisotyö toimii nuoren tukena hänen suhteissaan eri suuntiin. NUPS -kirjoitustyön aikana määritellyillä työmenetelmillä pyritään vaikuttamaan seuraaviin tekijöihin ja suhteisiin nuoren elämässä:

1. nuoren yksilöllisen kasvun ja kehityksen tukeminen
2. nuoren suhde toisiin nuoriin
3. nuorten suhde luotettaviin aikuisiin
4. nuorten suhde palvelujärjestelmään ja rakenteisiin
5. nuoren suhde alueeseen ja omaan lähiympäristöön
6. nuoren suhde päätöksentekoon ja yhteiskuntaan
7. nuoren suhde maailmaan, kulttuuriin ja luontoon
8. nuorten näkökulman tuominen päätöksentekoon ja nuorten olosuhteisiin vaikuttaminen (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 61).

Tulemme käyttämään tätä nuorisotyön vaikuttavuutta nuoren suhteisiin viitekehyksenä määriteltäessä maakunnallisen nuorisotyön toimintaa Etelä-Karjalassa. Tässä kappaleessa esitellään työmuodot ja -menetelmät, joilla pyritään saavuttamaan maakunnalliselle nuorisotyölle asetetut päämäärät.

3.1 Yhteisöllinen nuorisotyö

Yhteisöllinen nuorisotyö on nuorisotyötä, jossa keskeinen näkökulma on ihminen osana yhteisöä. Työn pääasiallisena kohteena ovat nuoret ryhmänä. Työssä hyödynnetään ryhmädynamiikkaa, yhteisöllisyyttä ja verkostotyöskentelyä. Yhteisöllinen nuorisotyö on pääsääntöisesti nuoren vapaa-ajalla tapahtuvaa toimintaa ja perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen. Yhteisöllisessä nuorisotyössä tarjotaan nuorille mahdollisuus vapaa-ajanviettoon ja vapaaseen oleskeluun kavereiden kanssa ilman ulkopuolelta määriteltyä pakollista tekemistä. Samalla välitetään elämässä tärkeitä taitoja, kuten arkielämän taidot, käytöstavat ja toisten ihmisten huomioiminen. Työn lähtökohtia ovat osallisuuden vahvistaminen sekä yhdenvertaisuus. Työmenetelmiä ovat nuorten ilta, ryhmätoiminta, vertaistoiminta, koulunuorisotyö, leiritoiminnat ja harrastusryhmät.

Yhteisöllisessä nuorisotyössä moni toiminta on lähtökohtaisesti luonteeltaan avointa eli varsinaisesti tarkkaa kohderyhmää ei ole valittu, mutta toiminnan kohderyhmänä voidaan nähdä alueella asuvat nuoret. Toiminta ei ainoastaan rajoitu vain nuorisotalon sisäpuolelle vaan sitä toteutetaan myös sen lähiympäristössä. Nuorisotalolle ovat kaikki tervetulleita ja yhteisöllisen nuorisotyön tulee ottaa nuoret vastaan vailla ennakko-odotuksia ja -luuloja. Nuoria kohdataan tiloilla sekä ryhmässä että yksilöinä. Yhteisöllinen nuorisotyö mahdollistaa sen, että nuoret joilla on vaikeuksia saada onnistumisen kokemuksia koululla, voivat saada niitä nuorisotalolla. Kävijöiden joukossa on myös sellaisia nuoria, joilla ei ole muita harrastuksia. Tällöin tiloilla käyminen tarjoaa nuorelle yhden mahdollisen tavan harrastaa ja

viettä vapaa-aikaa. Toimintaan osallistuminen edellyttää kuitenkin sen, että nuori tulee talolle ja toimii siellä yhdessä sovittujen sääntöjen mukaan.

Työllä ei ole määriteltyjä oppimis- tai kasvatuksellisia tavoitteita vaan tavoitteena on prosessi itse. Prosessin aikana tapahtuu non-formaalia ja in-formaalia oppimista ja kasvamista. Se on yksilöllistä ja saavutettujen tuloksien arvioiminen on vaikeaa sekä useimmiten vasta jälkeenpäin todettavissa.

Suhteet, joita yhteisöllinen nuorisotyö pyrkii tukemaan, ovat yksilön kasvun tukeminen, nuoren suhde toisiin nuoriin ja nuoren suhde luotettaviin ja turvallisiin aikuisiin. Yhteisöllisen nuorisotyön avulla autetaan nuorta muun muassa tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan, samalla tukien tämän omaa persoonallisuutta. Yhteisöllisellä nuorisotyöllä halutaan opettaa toisen huomioimista hyväksyen ihmisten erilaisuuden, mutta kuitenkin rohkaista esittämään omia mielipiteitään. Työmenetelmässä keskustellaan ja kuunnellaan nuorta, ollaan luotettavana roolimallina ja läsnä arjessa, suhtaudutaan nuorten asioihin vakavasti neuvoen, ohjaten ja apua tarjoten, kaikkia tasavertaisesti kohdellen.

Jokainen maakunnan kaupunki- ja kuntaorganisaatio määrittää omat resurssinsa sekä aukioloajat toiminnalle. Nuorten asema toiminnassa on kuitenkin keskeinen, koska ilman nuoria ei ole toimintaa. Tavoitteena on, että nuoret pääsevät suunnittelemaan ja toteuttamaan toimintaa mahdollisimman paljon. Nuorisotyöntekijän tehtävänä on innostaa nuoria osallistumaan ja tukea heitä suunnittelussa, turvata nuorille turvallinen kehikko toiminnalle sekä ruokkia heidän aktiivisuuttaan.

Tavoitteet

Toiminnan tavoitteena on tarjota nuorille vertaiskasvamisen ympäristö, jossa nuori voi opetella elämässä tarvittavia taitoja luontevasti turvallisessa ympäristössä. Yhteisöllinen nuorisotyö tukee nuoren itsenäistymistä ja kasvamista omaksi itsekseen vertaisryhmässä (vrt. nuoruuden kehitystehtävät). Ryhmässä toimimalla opitaan tärkeitä sosiaalisia taitoja.

Arviointi

Toimintaa suunnitellaan yleisesti organisaatiotasolla sekä työyksikötasolla. Alueellisesti toimintaa suunnitellaan yhdessä sidosryhmien (mm. koulu, seurakunta, järjestöt, alueen yritykset) kanssa.

Toiminnan arvioinnissa käytetään alueellisen nuorisotyön itsearviointi- ja auditointimallia, jonka kriteeristö on määritelty ja sovittu yhdessä maakunnan kuntien kanssa ja jota päivitetään säännöllisesti toimintaa vastaavaksi. Kuntatasolla toimintaa arvioidaan nuorisotyöllisistä näkökulmista sisäisesti, säännöllisesti tehtävillä itsearvioinneilla. Maakunnan tasolla toimintaa auditoidaan kuntarajat ylittäen noin kahden vuoden välein. Arviointia varten tehdään myös säännöllisesti asiakaskyselyjä kunnissa ja maakunnallisesti arviointia tehdään yhteisten palaverien yhteydessä. Kävijämääriä käytetään myös toiminnan tuloksellisuuden arvioinnissa.

3.1.1 Nuorisotilatyö

Nuorisotila on säännöllisesti avoinna oleva, turvallinen tila, jossa voi tavata kavereita tai solmia uusia ystävyysuhteita. Siellä aikuiset ovat läsnä ja kohdattavissa. Tilassa on tarjolla erilaisia virikkeitä, joiden käyttäminen tai käyttämättä jättäminen on nuorelle vapaasti valittavissa. Nuorella on mahdollisuus jutella asioistaan nuoriso-ohjaajien kanssa ja ohjaajat osoittavat kiinnostusta nuorten elämään esimerkiksi kyselemällä kuulumisia.

Jokainen toimintaa toteuttava organisaatio määrittää itse kohderyhmän, mutta pääsääntöisesti toiminta on suunnattu varhaisnuorista täysikäisiin. Osallistumisen kesto on hyvin yksilökohtaista ja voi sisältää aktiivisempia sekä matalamman aktiivisuuden jaksoja. Toiminnan tulee olla vapaaehtoista ja tavoite on, että nuorten on mahdollisimman helppo tulla palveluiden piiriin.

Tavoitteet

Menetelmän keskeisenä tavoitteena on tarjota nuorelle vertaiskasvamisen foorumi, jossa hän voi turvallisessa ympäristössä kasvaa sekä kehittyä omaksi itsekseen, itsenäistyä ja oppia elämän kannalta tärkeitä taitoja. Yhteisöllisen työn menetelmä on herkästi yksilöön vaikuttamista. Non-formaalissa ympäristössä nuori voi oppia esim. ryhmässä toimimisen taitoja, ottamaan vastuuta omista ja ryhmän tekemisistä, toimimaan sääntöjen mukaisesti ja hyväksymään sekä arvostamaan toisia ihmisiä. Tavoitteena on tukea itsetunnon kehittymistä ja itsensä hyväksymistä sekä vahvistaa hänen kokemustaan osallisuudesta. Kaverisuhteiden tukeminen ja yksinäisyyden torjuminen ovat myös menetelmän tavoitteita.

Keskeisiä työkaluja ovat kasvatuksellinen dialogi, nepsy/ratkaisukeskeinen työote, työntekijän oma esimerkki ja osallistava budjetointi. Nuorisotyöhön voi soveltaa hyvin monia välineitä (esim. kaikenlainen pelaaminen, ruoan laitto, askartelu, maker-toiminnat, jne.), joilla rakentaa tilaisuus kasvatukselliselle dialogille. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat huoltajat, koulun henkilökunta (opet, rehtorit, kuraattorit, erityisopettajat, opettajat) sekä alueen muut toimijat (srk., järjestöt, kirjasto, ym.)

Arviointi

Nuorisotilatyön arvioinnissa käytetään maakunnallista auditointi- ja itsearviointi kriteeristöä sekä ja Logbookin tai jonkun muun järjestelmän avulla tehtävää määrällistä ja laadullista mittaamista. Näitä menetelmiä on kuvattu tarkemmin tämän perussuunnitelman yhteisöllisen nuorisotyön – arviointi kohdassa.

3.1.2 Koulunuorisotyö

Koulunuorisotyöntekijä tekee yhteisöllistä nuorisotyötä koulussa yhteisöllisen nuorisotyön menetelmin ja yhteisöllisen nuorisotyön tavoittein. Lähtökohtana on siten ryhmän kanssa työskentely ja vertaisryhmässä kasvamisen tukeminen. Tällä ei kuitenkaan suljeta pois yksilötyötä, sillä koulunuorisotyötä tehdään kunkin koulun tarpeiden ja koulunuorisotyöntekijän henkilökohtaisten ammatillisten vahvuusalueiden mukaisesti. Koulunuorisotyön kohderyhmä on ala- ja yläkouluikäiset oppilaat sekä koululla toimivat aikuiset ja oppilaiden huoltajat. Koulunuorisotyötä tehdään lukuvuosisotasolla, mutta tarvittaessa jaksotasolla. Koulunuorisotyöntekijä on osa koulun työyhteisöä ja hän on mahdollisimman paljon läsnä koulussa oppilaille sekä opettajahuoneessa.

Lukuvuoden alussa sovitaan yhdessä koulun kanssa mitkä ovat kenenkin vastualueet, millainen on koulunuorisotyön tekijän rooli sekä sovitaan käytännöistä ja tehtävistä. Lukuvuoden alun työtehtäviä ovat kunnasta ja työntekijän roolista riippuen muun muassa ryhmäytykset, nuorisotalotoimintaan tutustuttaminen, oppilaskuntatoiminnan käynnistämiseksi tukena oleminen ja tukioppilaiden perehdytys. Koko lukuvuoden kattavia toimintamuotoja ovat esimerkiksi pienryhmätoiminta, välituntitoiminnat, tukioppilastoiminta, oppilaskuntatoiminta, kerhot ja kurssit, toiminnalliset tunnit, leirit, retket, nuorisotiedotus- ja neuvonta, sekä harrastamisessa tukeminen (mm. Avartti).

Tällä hetkellä toiminnan kehitystarpeena voidaan nähdä koulun ja nuorisotyön työrytmien sovittaminen mahdollisimman hyvin yhteen, ilman että kummankaan perustoiminta kärsii. Tiedon ja ymmärryksen kasvaessa koulunuorisotyön potentiaalia on mahdollista hyödyntää paremmin koulun arjessa hyvällä suunnittelulla.

Tavoitteet

Menetelmän keskeiset tavoitteet ovat yhteisöllisyyden vahvistuminen, kansalaistaitojen syventäminen ja nuoruuden ymmärtämisen lisääntyminen. Koulunuorisotyöllä pystytään vaikuttamaan myös kouluviihtyvyyden sekä koulumenestyksen parantumiseen ja peruskoulun suorittaneiden määrän kasvattamiseen. Menetelmän toissijaisina tavoitteina voidaan pitää sitä, että nuorisotyön tunnettavuus lisääntyy ja nuorisotyöllisten menetelmiä (ryhmäytystekniikat, ratkaisukeskeisyys, nuorten kohtaaminen eri välineiden kautta) ryhdytään hyödyntämään koulussa.

Keskeiset työkalut ovat ryhmäytykset, toiminnalliset menetelmät oppitunneilla, pienryhmätoiminta, nuorten kuuleminen ja osallistaminen, ryhmässä toimimisen opettaminen, nuorisotiedotus ja -neuvonta, välituntitoiminta (esim. Avartti, talovälkkä), tukioppilastoiminta, oppilaskuntatoiminta, erityisluokkien talovierailut ja toiminnalliset tunnit. Työmenetelmän keskeisimmät yhteistyötahot ovat kuraattorit, opot, erityisopettajat, nuoriso-ohjaajat, seurakunta, järjestöt, Me-talo, koulun liikunnanohjaaja, rehtori, luokkien ohjaajat ja terveydenhoitajat.

Arviointi

Tavoitteiden saavuttamista mitataan kyselyillä ja haastatteluilla, joita tehdään oppilaille, opettajille ja yhteistyötahoille. Kouluhyvinvointia ja osallisuutta mittaavia mittareita, kuten

esimerkiksi kouluterveyskysely, hyödynnetään koulunuorisotyössä. Seurannassa tarkastellaan myös oppimistulosten kehitystä sekä koulupoissaolojen määrää.

3.2 Kohdennettu nuorisotyö

Kohdennetussa nuorisotyössä tarjotaan nuoren tarpeen mukaisia ja tavoitteellisia palveluita yksilöille tai ryhmille. Kohdennuksella on peruste, esim. nuoren, huoltajien tai yhteiskunnan tarve. Lähtökohtana on vapaaehtoisuus ja nuori päättää itse palvelutarpeesta. Kohdennetussa nuorisotyössä työmenetelmiä ovat ohjaamotoiminta ja etsivä nuorisotyö.

Kohdennettu nuorisotyö toimintamuotona on suunnattu alle 30-vuotiaille. Tyypillisiä asiakasryhmiä ovat opiskelijat, työtä hakevat, työttömät, osa-aikatyössä käyvät, koulupudokkaat ja arjenhallinnassa tukea tarvitsevat. Asiakkuus alkaa nuoren, läheisen tai ammattilaisen yhteydenotosta ja asiakaskontakti on avoin sekä luottamuksellinen. Kaikki toiminta perustuu nuoren tarpeisiin, toiveisiin ja vapaaehtoisuuteen. Työntekijä toimii tulkkina palveluissa, ollen tasavertainen asiakkaaseen nähden. Keskeisimmät yhteistyötahot ovat TE-palvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut, toisen asteen ammatillinen koulutus sekä kolmas sektori. Yksilötyössä ei ole määriteltyjä aikarajoituksia eikä tapaamiskertojen määriä vaan palvelun tarve määrittää asiakaskontaktien määrän sekä kestot. Yksilötyössä asiakkuus päättyy asiakkaan omasta tahdosta kun taas ryhmällä on ennalta määritellyt alku- ja päättymispisteensä.

Kohdennetulla nuorisotyöllä halutaan tukea yksilön kasvua ratkaisukeskeisyyden, sosiaalipedagogiikan ja elämyspedagogiikan avulla. Kohdennetussa nuorisotyössä kartoitetaan nuoren voimavaroja ja vahvuuksia sekä rakennetaan tilaisuuksia ja mahdollisuuksia vertaistoiminnalle. Työmenetelmässä työntekijä toimii nuorelle henkilökohtaisena tukena ja esimerkkinä. Kohdennetulla nuorisotyöllä pyritään vaikuttamaan nuoren suhteisiin luotettaviin ja turvallisiin aikuisiin sekä palvelujärjestelmään ja rakenteisiin. Menetelmässä rakennetaan nuoren kanssa dialoginen, luottamuksellinen ja positiivinen suhde, ollaan läsnä, arvostetaan ja motivoidaan. Sen avulla kartoitetaan ja luodaan sosiaalista verkostoa sekä asioidaan nuoren kanssa palveluverkostossa ohjaten oikeiden palveluiden piiriin.

Tavoitteet

Keskeisiä tavoitteita ovat nuoren sosiaalinen vahvistaminen ja voimaannuttaminen. Nuori on koko prosessin ajan subjekti. Pyrkimyksenä on mm. elämänhallinnan parantaminen, sosiaalisten taitojen ja arjen hallinnan kehittäminen, sekä osallisuus ja vertaistuki. Työntekijä tukee nuorta löytämään omia vahvuuksiaan, tekemään valintoja elämässään, asettamaan tavoitteita ja pääsemään niihin. Työhön kuuluu keskeisesti palvelutarpeen tunnistamista ja palveluohjausta.

Arviointi

Laki määrittää toiminnan tuloksellisuuden arvioinnin periaatteita. Toimintaa resursoidaan kunnan toimesta. Valtion tuella on merkittävä vaikutus resurssien määrään. Asiakkuutta seurataan asiakastilastointijärjestelmien kautta.

3.2.1 Ohjaamotoiminta

Ohjaamo on matalankynnyksen moniammatillinen neuvontapalvelu ja sen kohderyhmänä on 15–30-vuotiaat koulutukseen, työllistymiseen ja arjenhallintaan tukea tarvitsevat nuoret. Ohjaamo on tarkoitettu kaikille Etelä-Karjalan nuorille ja toimipisteet löytyvät Lappeenrannasta sekä Imatralta. Ohjaamo asiointi on luottamuksellista ja halutessaan nuori voi asioida myös nimettömänä. Ohjaamotoiminnalle ei ole menetelmänä määritelty kestoaikaa. Yleisimmät yksittäiset käyntikerrat kestävät n. 15 min - 2h ja joidenkin nuorten kohdalla asiakkuus voi jatkua pitkään, jopa vuosia.

Keskeiset työkalut toiminnassa ovat neuvonta, dialoginen ohjaus, pienryhmätoiminta, teemalliset infot, tapahtumat, harrastepajat, jalkautuminen, sosiaalinen media sekä ratkaisukeskeinen toimintatapa. Yhteistyökumppaneita ovat mm. TE-toimiston nuorten palveluiden asiantuntijat, ammatinvalinnanohjauksen psykologit ja kotoutumispalveluiden asiantuntijat, kunnan nuorisotyöntekijät, Eksoten sairaanhoitajat, kuraattorit, ehkäisevän päihdetyön ohjaajat, Kelan asiantuntijat ja etsivät nuorisotyöntekijät. Yhteistyötä tehdään myös Saimaan Kriisikeskuksen, Etelä-Karjalan Marttojen, oppilaitosten, seurakuntien, kolmannen sektorin sekä nuorten hyvinvointia tai työllisyyttä edistävien hankkeiden ja toimijoiden kanssa.

Tavoitteet

Keskeisimpinä tavoitteina ovat asiakkaan motivoiminen, voimaannuttaminen, arjenhallinnan kehittyminen, koulutukseen pääsy ja työllistyminen, asiakkaiden elämäntilanteiden kokonaisvaltainen huomioon ottaminen, ratkaisujen löytäminen ratkaisukeskeisiä työmenetelmiä käyttämällä ja elämänlaatua kohentavia ratkaisuja löytäen. Toissijaisena tavoitteena on moniammatillisen yhteistyön kehittäminen sekä vertaistuen saaminen asiakkaalle.

Arviointi

Määrällistä arviointia tehdään nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden asiakaskäyntien tilastoinnilla. Kehitteillä on mittaristo, jolla todennetaan Ohjaamon vaikuttavuutta asiakkuuksien keston ja jatkopolkujen avulla. Laadullista arviointia taas toteutetaan Ohjaamon asiakasraadin (1 krt/kk) sekä Kohtaamon koordinoiman asiakaskyselyn (2 krt/vuosi) ja jatkopolkukyselyn (4krt/vuosi) kautta.

3.2.2 Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen pariin, joilla edistetään hänen kasvuun, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa, sekä pääsyä

koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Etsivä nuorisotyö aloitetaan ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. Etsivä nuorisotyö voidaan aloittaa myös muiden viranomaisten luovuttamien tietojen perusteella. (Nuorisolaki, 1285/2016, 10 §)

Pääsääntöisesti etsivä nuorisotyö on yksilötyöskentelyä, johon nuoret ohjautuvat jonkin muun tahon ohjaamana. Sana etsivä nousee esille siinä, että etsivää nuorisotyötä tuodaan aktiivisesti muiden ammattilaisten ja kuntalaisten tietoisuuteen, jolloin he osaavat ohjata tuen tarpeessa olevan nuoren etsivään nuorisotyöhön. Jalkautuminen on yksi työkalu, jolla etsivää nuorisotyötä tehdään näkyväksi. Etsivät nuorisotyöntekijät jalkautuvat tarpeen mukaan kaduille, kauppakeskuksiin ja paikkoihin, joissa nuoret aikaansa viettävät.

Pienryhmätoimintaa järjestetään etsivän nuorisotyön asiakkaille. Pienryhmätoiminnan tavoite on saada nuori aktivoitumaan omia voimavarojaan hyödyntäen. Onnistumisen kokemukset ja yhteisöllisyys, asioiden jakaminen ja kronologinen kehittyminen ovat omiaan tukemaan nuoren kokonaisvaltaista voimaantumista.

Tavoitteet

Etsivän nuorisotyön tavoitteena on tavoittaa tukea tarvitsevat nuoret, solmia kontakti heidän kanssaan ja rakentaa luottamusta kuunnellen ja aikaa antaen. Etsivä nuorisotyö kartoittaa nuoren tilanteen ja voimavarat, sekä vahvistaa nuorta omien voimavarojensa käytössä. Etsivä nuorisotyöntekijä selvittää tarvittavat palvelut ja toimii monialaisessa yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa, sekä luo heidän kanssaan nuorelle tuki ja palveluverkoston. Osaltaan etsivä nuorisotyöntekijä myös kehittää toimintaa tiedottamalla eteenpäin havaituista, mahdollisista epäkohdista ja tarpeista palvelukokonaisuuteen liittyen. Koko prosessin ajan etsivä nuorisotyöntekijä kulkee nuoren rinnalla motivoiden, tukien ja saattaen tarvittaessa palvelujen piiriin opettaen samalla käyttämään palveluita. Tärkeää on myös seurata nuoren kiinnittymistä palveluun sekä hänen itsenäistymistään ja voimaantumistaan.

Arviointi

Etsivässä nuorisotyössä on käytössä Par-järjestelmästä ParEnt versio, johon tilastoidaan kaikki yhteydenottopyynnöt, kontaktit ja asiakkuudet. Seurattavia tilastointitietoja ovat asiakassuhteen kestot, palveluohjauksien määrät ja sisällöt, sekä asiakkaiden tilanteet asiakkuuden päättyessä. Samanaikaisesti ParEnt tilastointi toimii arviointi-, seuranta- ja vaikuttavuudenarvioinnin mittarina. Valtakunnallinen kysely sekä raportointi etsivästä nuorisotyöstä toteutetaan vuosittain Aluehallintovirastoon. Tilastot ovat luettavissa nuorisotilastot.fi -sivulta.

3.3 Yhteiskunnallinen nuorisotyö

Yhteiskunnallisessa nuorisotyössä kehitetään olosuhteita, kerätään tietoa, resursoidaan, ohjataan ja arvioidaan nuorisotyön toteutusta, toimitaan valtakunnallisessa nuorisotyön kehittämistyössä sekä edistetään nuorten vaikuttamismahdollisuuksia ja kuulluksi tuleamista kunnissa ja heidän elämänpiirissään. Työmenetelmiä ovat kunnasta tai kaupungista riippuen

nuorisopolitiikka, nuorisotyön suunnittelu ja ohjaus, avustustoiminta, järjestöyhteistyö, tiedon kerääminen ja hyödyntäminen, sekä nuorten vaikuttajaryhmien, nuorisovaltuuston ja lasten parlamentin toiminta.

Yhteiskunnallinen nuorisotyö kohdentaa toimintansa nuorisolain tarkoittamiin nuoriin eli alle 29-vuotiaisiin. Toiminta on luonteeltaan hallinnollista palveluiden resursoimista ja toteutumisen seurantaan. Suurimmalta osin työskentely kohdistuu sidosryhmien kanssa työskentelyyn. Työmuoto on kestoaltaan jatkuvaa, mutta rajautuu suunnittelun ja arvioinnin kannalta toimintakauden sekä valtuustokauden mittaisiin jaksoihin. Asiakassuhteiksi voidaan katsoa vaikuttajaryhmien jäseninä toimivat nuoret ja lapset. Nuorisovaltuustoon tai vaikuttajaryhmään kuuluvien osalta asiakassuhde voi kattaa muutamasta kuukaudesta useisiin vuosiin ja lasten parlamentin muutamasta kuukaudesta 3 vuoteen.

Yhteiskunnallisella nuorisotyöllä halutaan tukea nuoren suhdetta alueeseen ja omaan lähiympäristöön sekä päätöksentekoon ja yhteiskuntaan. Tähän pyritään edistämällä nuorten elinoloja sekä nuorten vaikuttamismahdollisuuksia ja kuulemista kunnallisessa päätöksenteossa. Vaikuttamismahdollisuuksia tarjotaan ohjaamalla, tukemalla ja kehittämällä nuorisotyön toimenpiteitä sekä nuoriin kohdistuvia resursseja. Nuorisotyöllä pyritään auttamaan yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa ohjaten ja resursoiden toimintaa nuorten vaikuttajaryhmien parissa toimimiseen.

Tavoitteet

Tavoitteena on nuorten elinolojen parantaminen, nuoriin liittyvien asioiden edistäminen kunnallisessa päätöksenteossa, nuoriin osoitettujen määrärahoihin ja resursseihin vaikuttaminen, nuorten aktiivisen kansalaisuuden vahvistaminen ja nuorten osallisuuden lisääminen.

Arviointi

Toimintaa arvioidaan kulloisenkin kaupungin tai kunnan raportointijärjestelmän kautta puolivuositain. Arviointi muodostuu kaikkien nuorisotyön työmuotojen arvioinneista.

LÄHTEET

Kiilakoski, Tomi & Kinnunen, Viljami & Djupsund, Ronnie. 2015. Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja 5. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 169. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu & Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto. ISBN 978-952-456-217-1

Nuorisoalan kansainvälinen ja EU yhteistyö. Suomen opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 11.10.2019. <https://minedu.fi/nuoriso/kansainvalinen-yhteistyö-ja-eu>

Nuorisoasioihin liittyvät linjaukset ja kehittäminen. Suomen opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 11.10.2019. <https://minedu.fi/nuoriso/linjaukset>

Nuorisolaki. 1285/2016. Etsivä nuorisotyö. Viitattu 11.10.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Nuorisolaki>

Nuorisotyön strateginen suunnitelma 2018-2021. Lappeenrannan nuorisotoimi 16.1.2019

Nöjd, T. 2015. Laatusia! Tuloksia! Katsaus nuorisotyön arviointiin. Lappeenranta: Lappeenrannan kaupungin nuorisotoimi. ISBN 978-951-785-134-3